

GEMAD GENÇ MADEN İŞLETMELERİ DERNEĞİNİN PETROKOK (TEHLİKELİ ATIK) HAKKINDAKİ BASIN DUYURUSU

Cemil ÖKTEN
Yön.K.Bşk.

TEHLİKELİ ATIK

PETROKOK

27.08.2003

Son zamanlarda tehlikeli bir biçimde kullanılmaya başlanan Petrokokun ne olduğunu ve ne gibi riskler taşıdığını kamuoyuna aktarmayı görev saydık. Petrokoku kabahatlarıyla tanımlarken, aşağıda maddeleştirdiğimiz hayati önemdeki konuların altını çizerek kamuoyunun dikkatlerine sunmak istiyoruz. İnanıyoruz ki bu denli önemli ve hayati bir konuda değerli medyamız kamuoyunun aydınlatılmasında bizlere yardımcı olurlar.

- Petrokok kullanımı ile İnsan yaşamı üzerine ticaret yapılmamalıdır,
- Oluşan yüksek rant nedeniyle yeni bir kaçakçılık yaratılmamalı, insanların ölümüne neden olacak böyle bir gelişmeye engel olunmalıdır,
- Tehlikeli atık olarak nitelendirilen petrokok bir çok ülke sınırları içine sokulmazken, ülkemizde kanserojen özellikli bu atığın yakacak olarak kullanımı kesinlikle yasaklanmalıdır,
- Ülkemiz insanları radyasyonlu çayda olduğu gibi, kanserojen petrokoka mahkum edilmemeli ve bu tehlikeli atığın ticareti yasaklanmalıdır.

Bu denli tehlikeli bir atık olan petrokokun kamuoyunca tanınmasında yarar görmekteyiz.

Nedir bu Petrokok?

Petrokok Ham petrolün rafinerilerde işlenmesi sonucunda petrol içeriğindeki her türlü uçucu madde türleri ve yağların kazanılmasından sonra zorunlu olarak çıkan katı artık bir maddedir. Ancak ülkemizde ve Avrupa ülkelerinin hemen hemen tamamındaki rafinerilerde petrokok üretilmez. Zira bu ülkelere ait rafineri tesislerinde nihai ürün olarak asfalt ve zift elde edilme aşamasında işlem kesilmiş olur. Petrokok bünyesinde taşıdığı “**KANSEROJEN**” özellikli maddeler nedeniyle tehlikeli atıklar sınıfında işlem görmektedir.

Ülkemizin petrokokla tanışması, Seydişehir alüminyum tesislerinin kurulması ile başlamıştır. Alüminyum tesislerinin hidroliz devrelerinde kullanılan Anod pastasının yapımında Petrol kokuna ihtiyaç vardır. Ancak burada kullanılan petrokokun piyasada kullanılanla ilişkisi olmayıp, bunlar kalsine edilmiş ve kükürt içeriği % 0,3 -0,7 arasında olanlardır. Oysa bugün ülkemizde gerek çimento sektöründe, gerekse bir çok ilimizde olduğu gibi ısınma amaçlı petrokok

kullanımında sözü edilen petrokok kalsine edilmediği gibi kükürt içeriğinde % 4,5-7 arasında değişmektedir.

Alüminyum tesislerinin ihtiyacı nedeniyle ülkemize giren petrokokun günümüze dek olan gelişimini, satırbaşları ile şu şekilde sıralayabiliriz.

- 1980 öncesi petrokokun hiçbir denetime uğramadan ülkemize girmesi ve süratle yayılıp ısınmada kullanılması E.T.K.Bakanlığının dikkatini çekmiş, Bakanlığın uyarısı üzerine ısınma amaçlı petrokok ithalatı Başbakanlıkça yasaklanmıştır.
- 1985 yılından başlayarak Petrokok ithalatının serbestleşmesi politikalarının başlaması sonucu, ithalat öncelikle çimento fabrikaları tarafından yapılmıştır. İthal edilen petrokokun tozu çimento fabrikalarında kullanılırken, **parça boyutundakiler ısınma sektörüne yönlendirilmiştir.** 5-6 \$/Tona alınan bu atık, çok yüksek fiyatlarla halkımıza pazarlanmıştır. İthal edilen petrokokun ev yakıtına dönüşmesi üzerine petrokok tartışmaları yeniden gündeme gelmiş, bir yandan bilgi eksikliği, diğer taraftan bazı çevrelerin yoğun baskısıyla bu dönemde çelişkili kararlar alınmıştır.
- Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı: 31.Temmuz.1992 tarihinde %2 'nin üzerindeki kükürt içerikli petrokokun ithalatını yasaklamıştır.
- Aynı Müsteşarlık ne hikmetse 20. gün sonu 21. Ağustos. 1992 tarihinde %2'lik kükürt tahdidini kaldırmıştır.
- 1993 yılında petrokok ithalatı H.D.T.Müsteşarlığından alınarak Çevre Bakanlığına verilmiştir.
- Çevre Bakanlığı aldığı bir iç kararla ısınma amaçlı kullanımda %1, Çimento fabrikaları için ise %5 kükürt içerikli petrokokun ithaline izin verileceğini açıklamıştır.
- Zaman içerisinde petrokokun “**KANSEROJEN**” özelliği anlaşıldığından ülke genelinde ısınma amaçlı kullanımı yasaklamış, ancak çimento sektörü için %5 kükürt içerikli petrokokun kullanımına izin verilmiştir.
- Isınma amaçlı petrokok kullanımı konusunda artan bilinçlenme sonucu öncelikle Ankara, İstanbul, Bursa illeri olmak üzere bir çok ilimiz İl Mahalli Çevre Kurulu kararlarıyla petrokok kullanımını yasaklamışlardır.

Ülkemizde petrokokla ilgili gelişmelerin sağlıklı bir biçimde değerlendirilebilmesi için Dünyada bu konudaki uygulama ve gelişmeleri izlemek yararlı olacaktır.

Yaklaşık 23.000.000.- Ton/Yıllık toplam dünya üretiminin %1 kükürtlü olan miktarı sadece 760.000 Tondur. Bunun yalnızca 400.000 tonu ısınma amaçlı kullanılmakta olup, bu kullanım, merkezi ısı santrallerinde ve özel donanımlarda gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde kullanılan yaklaşık 2.000.000 Tonluk petrokokun bu çarpıcı rakamlardan sonra ne anlama geldiği daha da önem kazanmaktadır.

Kaldı' ki Petrokok ürünlerinin tam ve komple analizi değil Türkiye'de, Dünyada bile sayılı birkaç laboratuarda yapılabilmektedir. Bu amaca yönelik donanımlı "PETRO LAB" laboratuvarları Avrupa'nın bir çok ülkesinde olmadığı gibi ülkemizde de yoktur. Alman Resmi Çevre kuruluşu olan "FREİBURG ÇEVRE KİMYASI ENSTİTÜSÜ" nün Petro-Lab'a yaptırdığı petrokok analizinin değerlendirmesi ilginç, ilginç olduğu kadar da ne denli bir aymaz içerisinde olduğumuza açık bir kanıttır. (Ek:1)

Bu yasal kuruluş petrokoku şöyle değerlendirmektedir.

- Petrokok ısınma amaçlı kullanılamaz, bu anlamda Petrokok yakıt değil, zararlı bir atıktır. (Freiberg Çevre Kimyası Enstitüsü raporu sayfa 4, bölüm 4)
- Petrokok tam yanma sağlanamayan sistemlerde yüksek oranda karbonmonoksit salgılayan tehlikeli bir maddedir. (F.Ç.K.E raporu sayfa 9, bölüm 6-3)
- Petrokok Almanya'da Federal Çevreyi Koruma Kanunu ile belirlenen yakacaklar içerisinde yer almamaktadır. (F.Ç.K.E raporu Kanuni düzenlemeler Sayfa 2, paragraf.3)
- Petrokok yalnız kükürt oranı ile değerlendirilmeyecek kadar riskli bir maddedir. (F.Ç.K.E Raporu 5, sayfa son paragraf)
- Petrokok kullanımı Taksikolojik nedenlerle sorumluluk altına girilemeyecek derecede tehlikelidir. (F.Ç.K.E raporu 10. sayfa son paragraf)

SONUC VE ÖNERİLER:

Ülkemizde petrokokun ısınma amaçlı kullanımı yasaklanmıştır. Ancak Çimento sektöründe kullanılmaktadır. Bu amaçla ithal edilen Petrokok resmi rakamlara göre yaklaşık 2.000.000 tondur.Oysa İskenderun limanından giren petrokokun elenerek tozunun çimento sektörüne, parça kısmının ise halka ısınmak için verildiği TKİ Garp linyitleri işletmesi raporunda açıklıkla ifade edilmektedir. Bu rapor ekinde söz konusu petrokokun kükürt içeriğinin %7.69 olduğu yer almıştır. (Ek-2)

Bu denli tehlikeli bir atığın yakacak olarak kullanılmasının yaratacağı **tehlikenin boyutları ne yazık ki yeterince anlaşılammıştır.** Yapılan **uyarıların yetkililerce dikkate alındığı** söylenemez. Derneğimizin Çevre Bakanlığı'na hitaben yazdığı 22.07.2002 tarih ve 470 sayılı uyarı başvurusuna gerekli önem verilmemiştir. (Ek:3)

Sonuç olarak şunları söyleyebiliriz;

1. **Kanserojen** özelliği tartışmasız olan ve tehlikeli atıklar sınıfında yer alan Petrokokun ülkemize girişi önlenmeli. Isınma amaçlı kullanımı kesinlikle yasaklanmalı ve etkin denetimler yapılmalıdır.

2. Çimento Sekt6r6 kullanımı amacıyla 6lkemize ithal edilen ancak, hangi limanda, ne miktarda ve hangi kalitede girdiği kontrol edilmeyen petrokok zaman yitirilmeden denetim altına alınmalıdır.
3. **“Yeterli koruyucu elbise olmadan veya otomatik koruyucu cihazların bulunmaması halinde incelenecek petrokok ile direk temasa geçmekten kesinlikle kaçınılmalıdır.”** Diyen **“Freiburg evre Kimyası Enstit6s6”** raporuna 6nem verilmeli, bu kriterlere dikkat edilmelidir.
4. İthalat mutlaka ihtisas birimlerine sahip limanlardan yapılmalı, ithalatın amacına uygunluğu s6rekli kontrol edilmelidir.
5. Hava kirliliğine çok ciddi etkileri olan petrokokun, hava kalitesi kriterleri açısından da ele alınarak kullanılması 6nlenmelidir.

Bu g6ne dek umursanmayan, Petrokok konusundaki Teknik, Bilimsel veri ve çalışmaları dikkate almayan uygulamalara son verilmesi gereğine olan inancımızla, konuyu tekrar 6lke g6ndemine taşımak istedik.

Amacımızı; Geçmiřte olduğu gibi, 6lkemize ve halkımıza sizlerin aracılığıyla bu çok 6nemli g6rd6đ6m6z konuyu taşımak, tartışmaya açmak ve yetkililerin dikkatlerini çekmek şeklinde 6zetleyebiliriz.

İlgi ve duyarlılığınız nedeniyle sizlere sekt6r6m6z adına, Teřekk6rlerimizi sunarız.

Saygılarımızla,

Cemil 6KTEN
Y6n. Krl. Bşk.